

Rosario Lasaro Ihoa

JOŠ JEDAN MRTVAC

Razmere tog tela bile su tolike da nije nalikovalo živom biću. Protivrečilo je osnovnim kategorijama. Sivkasto. Impozantno. Nepomično u samrtnom grču. Sićušno oko sred naborane kože odavalo je postojanje, oskudni metabolizam, makar i zakratko. Telo je postojalo, nepomično u nečemu čega nije bilo tu, a tajnovitost se plela oko njega – u tom nelagodnom prelazu iz mesta opipljivog u ono drugo, u kome stvari u potpunosti gasnu. Duboki rez na boku otkrivao je crvenu unutrašnjost, nijanse do te mere jarke i žive da je odista bilo žalosno što se smrt već toliko beše primakla. Možda je upravo on bio razlog posrnuća. Ili nije. Previše mesa za ukop, pomislila bi zasigurno ona, naviknuta da brine o praktikalijama, pošto ga je ugledala kroz prozor. Ali nije joj to palo na pamet. Pokušavala je da odvрати misli, no na kraju bi mu se uvek iznova vraćala pogledom. Užas je išao pod ruku sa morbidnom fascinacijom. Satima. Ili, ko zna, danima. Ni sasvim živ, ni mrtav. U potpunosti predan iščekivanju onog osobenog časa u kome će život s njega otpasti poput kakvog tereta, pa da ga odvuku dalje od kuće, gde se beše smestio da umre. Je li bio svestan prelaska u koji mu se čitavo telo otisnulo, nije bilo moguće dokučiti. To joj nije dalo da zaspi.

Unutra se igrala beba. Ni sunčeva svetlost ni prijatna jesenja temperatura nisu naveli ženu da je izvede na pesak, napolje, gde bi je radoznalost zacelo prikovala uz to samrtno biće. Nije znala, niti je želela da zamišlja, za šta je sve sposobna telesina takvih proporcija, pa bila i u samrtnom ropcu. Da zgnječi. Smrvi. Da proždre, ko zna. Nešto toliko obično poput susreta dveju koža, rošave i neizmerno meke, ispunjavalo ju je užasom. Kuća beše od čvrstog materijala, građena da izdrži oluje – i štitila ih je, nju i njeno mladunče. Dete je sedelo na tepihu i bacakalo se. Snažnim kolenom oslonilo bi se o pod, u bezuspešnom nastojanju da se uspravi, no samo bi se premetnulo. I činilo se kako ga to zabavlja, dok ga umor nije svladao. Zraci sunca prelazili su mu u kontrastu preko lobanje. Ivice su postajale narandžaste. Sasvim u svom svetlu, nije primećivalo da ga majka posmatra s onom pomnošću zbog koje je svaki njegov delić već znala napamet, onako kako sami sebe nikada ne možemo znati. Zatim bi ponovo započinjalo kretanje. Kolena ili golišave ruke u punom zanosu.

Galebovi i lešinari vrzmali su se u blizini. Znala je to po graktanju što je dopiralo kroz prozore koje je ostavila otvorene. Videla je kako dete prinosi nožni palac ustima. Razrogačeno od napora. Nije se umešala. Dete je zagrizlo bez zuba i lice mu poprimi zblanut izraz. Majka se potom vratila prozoru, nošena apsurdnom mišlju kako ono telo više ne preprečuje izlaz iz kuće ka moru, kako je otplivalo dalje, ukoliko je ikada i moglo da pliva, ili je odšetalo, ili se odjednom rasprсло, pa taman posle morala da struže komade njegovih creva sa stakla. Nešto se moralo dogoditi. Želela je da svedoči tom trenutku, tako čudesnom i brutalnom.

Beše ga već opkružila. Bio je nalik betonskom bloku, no svejedno ostade tiha. Ostavila je dete da spava u visećoj ležaljci u sobi i uzela da proučava uljeza. Na telu je ostalo samo jedno oko. Drugo mu behu unakazili. Rupa i razderotina, dokazi nasilja. Sve i da je bilo kadro da zaceli, što ona nije mogla znati, vreme je radilo protiv njega. Mučno je, pomisli, što je od dva negdašnja svetionika koji su mogli da usmeravaju spore, veličanstvene pokrete, ostao tek jedan. Plivao je, makar je u nekoj nedokučivoj prošlosti bio sposoban da pliva, da, mora da je bilo tako. Zamućeno zdravo oko, sa zenicom koja je dosegala do samih rubova, koji put bi, mada veoma retko, trepnulo. Kad se to desilo prvi put, pomislila je da ju je prepoznao. Pazila je da ga ne uznemiri, sluteći da je taj treptaj bio njegov način da joj kaže kako zna ko je ona.

Zaustavila se u kuhinji, leđima okrenuta sinu i zagledana kroz prozor. Neprolazni vetar s mora prodirao je unutra, a sa njim i pesak. Spram kuće, ostrvo. Tamo su spavale ptice. Povremeni vapaj, kmečanje ili kakav drugi zvuk zaigrane bebe nisu dopirali do nje. Najednom zaposednuta, želela je samo da vidi onaj tromi, iscrpljeni treptaj, da ga uhvati tačno u trenutku umiranja, ukoliko već nije bilo kasno. Dugi minuti prošli su u posmatranju nepomičnog oka. Ništa u njemu nije odavalo znake života. Beba se najzad odvaži i dopuže do majke a da ova to nije primetila. Nenadani dodir tih ruku i njene noge prestravio ju je. Nije uspela da zadrži vrisak. Odjeknuo je grleno. Tek tad opazi da je to njeno rođeno dete, te ga podiže. Ridalo je izbezumljeno od straha. Užasnula se same sebe i prigrllila ga svom nežnošću za koju je bila sposobna.

Smestila se u ležaljku s detetom u naručju. Primače mu okruglu dojku s izraženim žilama. Dete je po mirisu prepoznalo kožu, otvorilo usta i počelo da sisa. Isprva se trzalo. Malo-pomalo, umirilo se, te stade da mrda stopalima od pukog zadovoljstva. Izmorena, ona ga pogleda još jedanput. U nekoj vrsti uzgrednog otkrovenja, učini joj se kako vidi detetove pretke, jasnije nego što bi to ikada bilo moguće u drugom kolenu. Izraženi prostor između gornje usne i nosa, verni otisak bake po ocu. Nožni palac, gotovo četvrtast, isti kao u njenog pokojnog oca, detetovog dede. I tako vide sina kao da nije njen i kao da je krvno srodstvo moguće uočiti tek pošto se otac i majka preobraze u babu i dedu, ili ponekad i umru pre toga, a život nastavi dalje, ne obazirući se.

Nalet jačeg vetra ošinu im lica. Bilo je već kasno. Ogrnula je dete vunanim ćebetom i, pošto je ponovo podigla pogled, u prozoru više nije bilo ni onog jednog oka. Okean sive, naborane kože, na manje od dva metra udaljenosti, ispunjavao je čitav otvor. Pred njima – površina natrulog mesa. Telo je, istini za volju, odavno zaudaralo. Ali bila se privikla. Morska obala ne oskudeva oštrim mirisima algi, ribe koja se raspada i morskih plodova ispunjenih nagrizajućim sokovima. To je bilo uobičajeno. Ta kisela prljavština pod noktima, njenim i detetovim. Kosa puna soli, premda su se retko kupali među talasima. No sad je tu bila ta gromada mesa, koja samo što ne beše otišla, i ženi je jedino bilo stalo da uhvati trenutak umiranja.

Donelo bi joj olakšanje da je to telo na pola puta napokon pronašlo mesto gde će se smiriti. A već je i bilo smireno – isuviše nepomično. Istinski mrtvo, bolje rečeno. Kasnije

će morati da potraži pomoć da ga ukloni sa svog poseda. Neki bager, ili kamion, nekoga ko će mrcinu prevesti na deponiju tog priobalnog mesta. Zamisli ga kao ogromnu istražiranu prerađevinu, unutrašnjosti izložene pogledu, prepune otkazanih organa. Beba je za to vreme nastavljala da usisava ustima i jezikom. Savršeni levak kroz koji se život pretakao iz jednog u drugo. Sisala je sve dok napokon nije nategla bradavicu, pa je odapela poput biča, u znak da je sita. Mogla ju je odvojiti i ranije, iskoristiti svoju moć i uskratiti joj pristup. Nije to međutim učinila. Otrpela je žarenje.

Približavao se suton. Napola dogorela cepanica ležala je u peći od prethodne noći. Bila je ugašena. Trebalo je pronaći nešto za potpalu. Šišarke. Grančice kojih je bilo u šumarku iza dina. Dohvatila je juteni džak i privezala dete na leđa dugom tkaninom. Mladunče je podrignulo u slast i povratilo joj nešto belo za vrat dok se bavila time. Čvrsto uvezani, postadoše neraskidiva čaura. Pošto je izašla iz kuće, shvatila je kako napolju vlada ono monumentalno telo, ona prepreka. U oku mu je bilo peska. Prišla je odvažno, da ga očisti. Posegla je k njemu s krpom u ruci, ali nije uspela da ga dotakne. U tom času dogodi se slabašni drhtaj, no takav da je prostrujao čitavim organizmom, povrativši ga iz odsutnosti. I tad joj se učini da ga je videla kako trepće. Da, učinilo joj se, ali nije bila sigurna – do te mere je bio tanan taj pokret. Bilo kako bilo, povukla je ruku i prestravljenost ustuknula. Prilepljena uz njena leđa, beba stade da vrišti s tolikom silinom da se žena bezglavo baci u trk ka dinamama. Kuća je ostala za njima, postojana i čvrsta, prepuštena na milost i nemilost telu koje je trulilo.

Znala je kako je već bilo kasno za potragu za potpalom. Sunce beše na izmaku. Narančasti krug na zapadu tonuo je u more. Požurila je preko dina, uprkos naporu. Nije se osvrtała. Dete se postepeno umiri od ritma njenog tabananja. U ušima joj je zviždao vetar, a slabašno mrmljanje bebe umotane u tkaninu osećala je celim telom, pre negoli sluhom. Pošto je stigla do šumarka, uze da sakuplja osušene šišarke i grančice. Duboki gugut golubova nije dopro do nje, niti uznemirenost dvaju konja koji pobegoše čim ih spaziše. Radila je odsutno. Povijala se čitavim telom, pazeći da dete ne ispadne napred, premda je znala kako joj ono nikad, nikad neće ispasti. Za nekoliko minuta napuni džak i zabaci ga preko ramena.

Polako se preko peska vraćala ka obali. Uspela se na prvu dinu i sišla s nje. Preostala je još jedna. U senci, pesak je bio leden. Bolela su je stopala. Mesto na koje su se vraćali bilo je njena kuća, ali žena je slutila kako joj predstoji borba ne bi li je povratila. Dok se pela uz drugu dinu, primeti da se dete uspavalo. Oči, dve tanke crte; koža bezmalo spržena vetrom, hladnoćom i peskom. Požele da ga zaštiti, ali nije znala kako. Namesti ponovo džak od jute na leđima i nastavi da korača ka vrhu. Trebalo ga je nahraniti, a i sama je trebalo da jede, trebalo je da ga opere, te da se i sama okupa. Beše to samo još jedan vetrovit dan, smrt im se neće smilovati. Stigavši do najviše tačke, ugleda kuću i zastade kao ukopana. Nešto se zbililo. S mešavinom olakšanja i užasa, osmotri svoj dom. Tela više nije bilo tamo. Iščezlo je. Ostala je zatečena – nemoguće. Pojurila je niz dinu prema kući. Dete se, iznenada prodrmano, probudi i poče očajnički da plače.

Stigla je do kuće preneražena i osvrnula se oko sebe. Nije bilo tragova prema moru, ni otisaka vozila na zemlji. Mirisalo je na šalitru, onog zadaha organizma koji truli više nije bilo. Masna mrlja je još natapala pesak. Kuća prazna. Prozori otvoreni. Sunce je uranjalo u horizont i – samo načas – utvara tog tela koje pluta pred kućom, u morskome prostanstvu, otvorenog oka, da bi zatim potonulo unepovrat, poput još jednog mrtvaca.

(Sa španskog preveo Dušan Vejnović)